

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6964822>

Сучасні тенденції розвитку бібліографування як складової НТП в Україні

Середа С. В., студентка,

науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Карпенко О. О.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Розвиток науково-технічного прогресу суспільства неможливий без аналітико-синтетичної переробки документної інформації, зокрема бібліографування як одного з її видів, який застосовують у науково-дослідній, бібліотечній, книговидавничій та інших інформаційних сферах діяльності. Саме бібліографування сприятиме не лише інформуванню споживачів про видані документи, але й грамотному цитуванню задля уникнення плагіату в науково-дослідних матеріалах. Це актуалізує проблему вивчення сучасних тенденцій бібліографування в Україні в контексті її приєднання до європейського наукового простору.

Як відомо, у процесі бібліографування створюються бібліографічні опис та запис. Бібліографічний опис зазвичай визначають як сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які подають за певними правилами для ідентифікації документа та загальної характеристики (згідно з ДСТУ 7448:2013 "Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять").

Однією із сучасних тенденцій бібліографування є необхідність дотримання вимог до оформлення бібліографічного опису та цитування джерел відповідно до сучасного законодавства та рекомендацій. Правила бібліографування в Україні регламентуються певними стандартами. На сьогодні діють декілька Національних стандартів, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі, наприклад: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила». Крім цього, рекомендовано використовувати й декілька міжнародних стилів цитування джерел у наукових і науково-дослідних роботах, серед яких можна назвати такі: Harvard Referencing Style (сфера застосування – гуманітарні та суспільні науки); IEEE style (інженерія, електроніка, телекомунікації, інформаційні технології); ACS style (хімія та інші природничі науки) та інші. Для українських науковців важливо опанувати міжнародні стилі оформлення цитувань, адже це впливає на сприйняття української науки у світовій системі наукової комунікації.

Іншою сучасною тенденцією бібліографування в Україні є розвиток сучасних бібліотечних технологій, що сприяє створенню організаційної, інформаційної й технічної інфраструктури функціонування автоматизованих бібліотечно-інформаційних систем (АБІС). Саме в таких системах представляють бібліографічні дані.

За допомогою АБІС виконуються багато функціональних задач: бібліографічна й аналітична обробка документів, ведення електронного каталогу; довідково-бібліографічне обслуговування користувачів з використанням баз даних і інформаційних ресурсів Інтернет; автоматизована підготовка бібліографічних видань та інші. У бібліотеках України використовуються різні програмні продукти: MAPK-SQL, ALEPH 500, Koha, УФД (Український фондовий дім), UniLib, MAPK-SQL, Absotheque UNICODE та ін. Основна вимога до АБІС – підтримка сучасних міжнародних стандартів, завдяки яким можна інтегрувати бази даних бібліотек на національному (система централізованої каталогізації та зведений каталог) та міжнародному рівнях (WorldCat, VIAF). Такі стандарти повністю підтримують лише ALEPH 500 та Koha, які використовують в бібліотеках Київо-Могілянської академії (ALEPH 500), Київського університету імені Бориса Грінченка, Львівської політехніки (Koha) та ін.

Отже, розвиток бібліографування є невід'ємною складовою науково-дослідної сфери діяльності, а значить сприятиме науково-технічному прогресу через забезпечення доступу науковців до релевантної документної інформації в традиційній та автоматизованій формах завдяки бібліографічним посібникам та автоматизованим інформаційним системам згідно з чинним законодавством. При цьому бібліографічні описи використовуються для створення бібліографічних списків та списків використаної літератури задля уникнення плагіату в науковій роботі.